

Határozatok Tára

A TÖRVÉNYSZÉK ÍTÉLETE (kibővített tizedik tanács)

2021. február 17.*

„Állami támogatások – A francia légi közlekedési piac – A repülőjegyek után havonta fizetendő polgári repülési adó és szolidaritási adó megfizetésére vonatkozó moratórium a 2020. március és december közötti időszakra a Covid19-világjárvánnyal összefüggésben – Kifogást nem emelő határozat – Rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatás – Szolgáltatásnyújtás szabadsága – Egyenlő bánásmód – A francia hatóságok által kibocsátott engedéllyel való rendelkezés kritériuma – Arányosság – Az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontja – Indokolási kötelezettség”

A T-259/20. sz. ügyben,

a **Ryanair DAC** (székhelye: Swords [Írország], képviselik: E. Vahida, F.-C. Laprèvote, S. Rating és I.-G. Metaxas-Maranghidis ügyvédek)

felperesnek

az **Európai Bizottság** (képviselek: L. Flynn, S. Noë és C. Georgieva-Kecsmar, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen,

támogatja:

a **Francia Köztársaság** (képviselek: E. de Moustier, C. Mosser, A. Daniel és P. Dodeller, meghatalmazotti minőségben)

beavatkozó fél,

az SA.56765 (2020/N) – Franciaország – Covid19 – Moratoire sur le paiement de taxes aéronautiques en faveur des entreprises de transport public aérien [Légiforgalmiadó-fizetési moratórium a közforgalmú légi közlekedési vállalkozások javára] – állami támogatásról szóló, 2020. március 31-i C(2020) 2097 final bizottsági határozat megsemmisítése iránt az EUMSZ 263. cikk alapján benyújtott kérelme tárgyában,

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített tizedik tanács),

tagjai: M. van der Woude elnök, A. Kornezov, E. Buttigieg (előadó), K. Kowalik-Bańczyk és G. Hesse bírák,

* Az eljárás nyelve: angol.

hivatalvezető: S. Spyropoulos tanácsos,

tekintettel az eljárás írásbeli szakaszára és a 2020. szeptember 23-i tárgyalásra,

meghozta a következő

Ítéletet

A jogvita előzményei

- 1 2020. március 24-én a Francia Köztársaság az EUMSZ 108. cikk (3) bekezdésének megfelelően bejelentette az Európai Bizottságnak a 2020. március és december közötti időszakra a repülőjegyek után havonta fizetendő polgári repülési adó és szolidaritási adó megfizetésére vonatkozó moratórium formájában nyújtott támogatásra vonatkozó intézkedést (a továbbiakban: szóban forgó támogatási program).
- 2 A szóban forgó támogatási program, amelynek célja annak biztosítása, hogy a Közösségben a légi járatok működtetésére vonatkozó közös szabályokról szóló, 2008. szeptember 24-i 1008/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2008. L 293., 3. o.) 3. cikke alapján Franciaországban kiadott működési engedéllyel (a továbbiakban: francia engedély) rendelkező légitársaságok megőrizhessék a megfelelő likviditást az utazással kapcsolatos korlátozások vagy tilalmak feloldásáig, és a rendes üzleti tevékenységhez való visszatérésig, ily módon elhalasztja ezen adók megfizetését 2021. január 1-jéig, ezt követően pedig a fizetési kötelezettségeket elosztja egy 24 hónapos időszakra, 2022. december 31-ig. Az adó pontos összegét a szállított utasok száma és a francia repülőterekről induló járatok száma alapján határozzák meg. Ezenkívül a szóban forgó támogatási program kedvezményezettjei a francia engedéllyel rendelkező közforgalmú légi közlekedési vállalkozások; ez azt jelenti, hogy „központi ügyvezetésük helye” Franciaországban van (lásd a lenti 29. pontot).
- 3 2020. március 31-én a Bizottság elfogadta az SA.56765 (2020/N) – Franciaország – Covid19 – Moratoire sur le paiement de taxes aéronautiques en faveur des entreprises de transport public aérien [Légiforgalmiadó-fizetési moratórium a közforgalmú légi közlekedési vállalkozások javára] – állami támogatásról szóló, 2020. március 31-i C(2020) 2097 final bizottsági határozatot (a továbbiakban: megtámadott határozat), amellyel – miután megállapította, hogy a szóban forgó támogatási program az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak minősül – értékelte annak a belső piaccal való összeegyeztethetőségét, különösen az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése b) pontjának fényében.
- 4 E tekintetben a Bizottság először is többek között megállapította, hogy a Covid19-járvány az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett rendkívüli eseménynek minősül, és hogy okozati összefüggés áll fenn az ezen esemény által okozott károk és a szóban forgó támogatási program által ellentételezett kár között, mivel ez utóbbi a légitársaságok Covid19-világjárványból eredő likviditási válságának mérséklésére irányult, a francia engedéllyel rendelkező közforgalmú légi közlekedési vállalatok likviditási szükségleteire reagálva.
- 5 Másodsor, miután emlékeztetett arra, hogy a Bíróság ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy kizárólag a rendkívüli esemény által közvetlenül okozott gazdasági hátrányok kompenzálhatók, és hogy a kompenzáció nem haladhatja meg e hátrányok összegét, a Bizottság először is

megállapította, hogy a szóban forgó támogatási program arányos a várható károk összegével, mivel a támogatás előirányzott összege alacsonyabbnak tűnt, mint a Covid19-világjárványból eredő válság miatt várható üzleti károk.

- 6 Másodszor a Bizottság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó támogatási program egyértelműen hátrányos megkülönböztetéstől mentesen került kialakításra, mivel valamennyi francia engedéllyel rendelkező légitársaság a program kedvezményezettje volt. E tekintetben hangsúlyozta, hogy az a tény, hogy a jelen ügyben a támogatást bizonyos olyan adókra vonatkozó moratórium révén nyújtották, amelyek a más tagállamok által kiadott működési engedéllyel rendelkező légitársaságok költségvetését is terhelik, nem befolyásolja annak hátrányos megkülönböztetéstől mentes jellegét, mivel a szóban forgó támogatási program egyértelműen a francia engedéllyel rendelkező légitársaságok által elszenvedett károk ellentételezésére irányult. A szóban forgó támogatási program hatálya tehát arányban áll a Covid19-világjárvány által okozott károk megtérítésére irányuló célkitűzésével. Közelebbről a szóban forgó támogatási program hozzájárul a légi közlekedési ágazat szerkezetének megőrzéséhez a francia engedéllyel rendelkező légitársaságok számára. Következésképpen a Bizottság úgy vélte, hogy a francia hatóságok ebben a szakaszban bizonyították, hogy a szóban forgó támogatási program nem haladta meg a Covid19-világjárványból eredő válság által közvetlenül okozott károkat.
- 7 A Bizottság tehát, tekintettel a Francia Köztársaság által tett kötelezettségvállalásokra, és különösen arra, hogy a Bizottság számára megküld egy részletes módszert arra vonatkozóan, hogy e tagállam hogyan kívánja utólag és minden egyes kedvezményezett vonatkozásában számszerűsíteni a Covid19-világjárvány által okozott válsághoz kapcsolódó károkat, és beszerzi jóváhagyását, úgy határozott, hogy nem emel kifogást a szóban forgó támogatási programmal szemben.

Az eljárás és a felek kérelmei

- 8 2020. május 8-án a Törvényszék Hivatalához benyújtott keresetlevelében a felperes előterjesztette a jelen keresetet.
- 9 A Törvényszék Hivatalához ugyanezen a napon benyújtott beadványával a felperes azt kérte, hogy a Törvényszék a jelen keresetet az eljárási szabályzatának 151. és 152. cikke szerinti gyorsított eljárásban bírálja el. A Törvényszék (tizedik tanács) 2020. május 29-i határozatával helyt adott a gyorsított eljárás iránti kérelemnek.
- 10 A Bizottság 2017. június 18-án benyújtotta az ellenkérelmet a Törvényszék Hivatalához.
- 11 Az eljárási szabályzat 106. cikkének (2) bekezdése alapján a felperes 2020. június 30-án tárgyalás tartása iránt indokolt kérelmet terjesztett elő.
- 12 A Törvényszék Hivatalához 2020. július 20-án benyújtott beadványával a Francia Köztársaság kérte, hogy a Bizottság kérelmeinek támogatása végett beavatkozhatson a jelen eljárásba. A Törvényszék Hivatalához 2020. július 28-án benyújtott beadványával a felperes az eljárási szabályzat 144. cikke (7) bekezdésének megfelelően azt kérte, hogy a keresetlevelben, a keresetlevél rövidített változatában és azok mellékleteiben szereplő, a foglalások számára és a várható utasszámra vonatkozó bizonyos adatokat ne közöljenek a Francia Köztársasággal. Következésképpen csatolta a keresetlevél, a keresetlevél rövidített változata és mellékletei nem bizalmas változatát.

- 13 A hatodik tanács javaslatára a Törvényszék az eljárási szabályzatának 28. cikkét alkalmazva úgy határozott, hogy az ügyet kibővített ítélkező testület elé utalja.
- 14 2020. augusztus 5-i végzésével a Törvényszék kibővített tizedik tanácsának elnöke engedélyezte a Francia Köztársaság beavatkozását, és ideiglenesen a keresetlevélnek, a keresetlevél rövidített változatának és mellékleteinek közlését a felperes által benyújtott nem bizalmas változatra korlátozta a Francia Köztársaságnak a bizalmas kezelés iránti kérelemre vonatkozó esetleg észrevételei benyújtásáig.
- 15 A 2020. augusztus 6-i pervezető intézkedéssel a Francia Köztársaság számára az eljárási szabályzat 154. cikkének (3) bekezdése alapján engedélyezték, hogy beavatkozási beadványt nyújtson be.
- 16 2020. augusztus 21-én a Francia Köztársaság benyújtotta beavatkozási beadványát a Törvényszék Hivatalához, anélkül hogy kifogást emelt volna a felperes által benyújtott bizalmas kezelés iránti kérelemmel kapcsolatban.
- 17 A felperes azt kéri, hogy a Törvényszék:
- semmisítse meg a megtámadott határozatot;
 - a Bizottságot kötelezze a költségek viselésére.
- 18 A Bizottság azt kéri, hogy a Törvényszék:
- utasítsa el a keresetet;
 - a felperest kötelezze a költségek viselésére;
- 19 A Francia Köztársaság a kereset elfogadhatatlanságának megállapítását kéri annyiban, amennyiben az magának a támogatás értékelésének megalapozottságát vitatja, valamint kéri a kereset ezt meghaladó részének érdemben történő elutasítását. Másodlagosan azt kéri, hogy a Törvényszék teljes egészében utasítsa el a keresetet.

A jogkérdésről

- 20 Emlékeztetni kell arra, hogy az uniós bíróság jogosult mérlegelni az egyes ügyek körülményei alapján, hogy a gondos igazságszolgáltatás indokolja-e a kereset érdemi elutasítását, anélkül hogy ezt megelőzően határozná annak elfogadhatóságáról (lásd ebben az értelemben: 2002. február 26-i Tanács kontra Boehringer ítélet, C-23/00 P, EU:C:2002:118, 51. és 52. pont; 2016. szeptember 14-i Trajektna luka Split kontra Bizottság ítélet, T-57/15, nem tették közzé, EU:T:2016:470, 84. pont). Következésképpen, tekintettel különösen a jelen eljárás gyorsított eljárásévi engedélyezéséhez vezető megfontolásokra, valamint arra, hogy milyen jelentőség fűződik az ügy érdemére vonatkozó gyors válaszhoz mind a felperes, mind pedig a Bizottság és a Francia Köztársaság számára, először is meg kell vizsgálni a kereset megalapozottságát, anélkül hogy előzetesen határozni kellene annak elfogadhatóságáról.
- 21 Keresete alátámasztására a felperes négy jogalapra hivatkozik. Az első jogalap lényegében az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma és a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének megsértésén, a második jogalap a szóban forgó támogatási program

arányosságának a Covid19-világjárvány által okozott károkra tekintettel végzett vizsgálata során elkövetett nyilvánvaló mérlegelési hibán, a harmadik jogalap az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdéséből eredő eljárási jogok megsértésén, a negyedik jogalap pedig az indokolási kötelezettség megsértésén alapul.

Az első, az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma és a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének megsértésére alapított jogalapról

- 22 Az első jogalap lényegében négy részből áll, ezek az EUMSZ 18. cikk megsértése, az arányosság elvének megsértése, egy nyilvánvaló értékelési hiba fennállása és a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének megsértése, amely elvet igazolatlan sérelem ért. Vizsgálatuk előtt ellenőrizni kell az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában előírt feltételek tiszteletben tartását.
- 23 Az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése b) pontjának értelmében „a belső piaccal összeegyeztethető [...] b) a természeti csapások vagy más rendkívüli események által okozott károk helyreállítására nyújtott támogatás”. E tekintetben az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy e rendelkezés a belső piaccal a jogilag – meghatározott objektív feltételek teljesítése esetében – összeegyeztethető támogatásokra vonatkozik. Következésképpen a Bizottság köteles a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítani e támogatásokat, ha teljesülnek a feltételek, és e tekintetben nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel (2008. június 25-i Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ítélet, T-268/06, EU:T:2008:222, 51. pont; lásd ebben az értelemben: 1980. szeptember 17-i Philip Morris kontra Bizottság ítélet, 730/79, EU:C:1980:209, 17. pont).
- 24 Így e rendelkezés értelmében egyedül a természeti csapások vagy más rendkívüli események által közvetlenül okozott károk téríthetők meg. Ebből következik, hogy közvetlen összefüggésnek kell fennállnia a rendkívüli események által okozott károk és az állami támogatás között, továbbá szükséges az elszenvedett károk lehető legpontosabb felmérése is (lásd: 2006. február 23-i Atzeni és társai kontra Bizottság ítélet, C-346/03 és C-529/03, EU:T:2006:130, 79. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 25 A Bizottságnak következképpen meg kell vizsgálnia, hogy a szóban forgó támogatási intézkedések jellegüknel fogva alkalmasak-e arra, hogy azokat a rendkívüli események által okozott károk helyreállítására használják, és meg kell tiltania azokat, amelyek általános jellegűek, és függetlenek az ilyen események által állítólagosan okozott károktól (lásd ebben az értelemben: 2018. február 1-jei Larko kontra Bizottság ítélet, T-423/14, EU:T:2018:57, 38. pont). Az is szükséges, hogy az érintett tagállam a kompenzáció összegét a szóban forgó intézkedés kedvezményezettjeit ért károk helyreállításához szükséges mértékre korlátozza.
- 26 A jelen ügyben nem vitatható, hogy a Covid19-világjárvány az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése b) pontjának értelmében vett rendkívüli eseménynek minősül. A megtámadott határozat e tekintetben a 29. pontban ismerteti a Bizottság határozathozatali gyakorlatának kritériumait, majd megjelöli, hogy mennyiben felel meg azoknak a Covid19-világjárvány. A felperes azonban anélkül, hogy ezt vitatta volna, a tárgyaláson arra hivatkozott, hogy a Bizottság és a Francia Köztársaság beadványaiban úgy tekintette, hogy az e tagállam által elfogadott közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések alkotják az említett eseményt, nem pedig maga a világjárvány. Valójában – amint azt a Bizottság az ellenkérelem 18. lábjegyzetben egyértelművé tett 35. pontjában megállapítja – az említett világjárványt és a francia hatóságok által azzal szemben hozott intézkedéseket együttesen tekintik a szóban forgó rendkívüli eseménynek, amint az kitűnik a megtámadott határozat 15. és 50. pontjának egyértelmű megfogalmazásából. Az említett, különösen a mozgás szabadságát illetően rendkívül korlátozó intézkedések indoka ugyanis mind Franciaországban, mind az

Európai Unióban kizárólag a világjárvány terjedésének korlátozására irányuló szándék volt. Ez utóbbi határozta meg a szóban forgó intézkedéseket, amelyek maguk is hatást gyakoroltak a francia piacon működő légitársaságokra. A rendkívüli esemény és a kár közötti okozati összefüggés tehát megszakítás nélküli. Hasonló megközelítés következik összességében az ítélkezési gyakorlatból is. Így a Törvényszék a 2008. június 25-i Olympiaki Aeroporia Ypiresies kontra Bizottság ítéletben (T-268/06, EU:T:2008:222, 49. pont) megállapította, hogy a Bizottság helyesen emlékeztetett az Egyesült Államokban 2001. szeptember 11. és 14. között bevezetett légtérzár rendkívüli esemény jellegére, és állapította meg, hogy nemcsak a terrorcselekmények, hanem a légtérzár is rendkívüli eseménynek minősül.

- 27 Megállapítható tehát az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában megkövetelt okozati összefüggés a Covid19-világjárvány, valamint a francia hatóságok által elfogadott korlátozó és lezárási intézkedések, valamint a Franciaországban működő légitársaságok által elszenvedett gazdasági károk között, mivel a légi közlekedés, különösen az utasok tekintetében (lásd a megtámadott határozat (35)–(37) preambulumbekzdését), szinte nullára csökkent a francia területen.

Az első jogalpnak az EUMSZ 18. cikk megsértésére, az arányosság elvének megsértésére és a nyilvánvaló mérlegelési hiba fennállására alapított első három részéről

- 28 A jelen ügyben először is a szóban forgó támogatási program abból áll, hogy moratóriumot biztosítanak a légi forgalmi adók megfizetésére azon légitársaságok részére, amelyek francia engedéllyel rendelkeznek, ami azt jelenti, hogy „központi ügyvezetésük helye” Franciaországban van (lásd a lenti 29. pontot). E program időben korlátozott, mivel a 2020. márciustól decemberig tartó időszak tekintetében havonta fizetendő adók összegére vonatkozik. Amint az a fenti 2. pontból következik, a „francia engedély” kifejezés a francia hatóságok által az 1008/2008 rendelet 3. cikke alapján kiadott engedélyre utal.
- 29 Másodszor, az 1008/2008 rendelet 2. cikkének 26. pontja értelmében a „központi ügyvezetés helye” az uniós légi fuvarozó azon tagállamban található központi irodája vagy bejegyzett irodája, amelyen belül e légi fuvarozó elsődleges pénzügyi feladatait és operatív irányítását gyakorolják, beleértve annak folyamatos légi alkalmassági irányítását is. A központi ügyvezetés helyének fogalma gyakorlatilag az említett fuvarozó székhelyének felel meg (lásd ebben az értelemben: 2014. március 18-i International Jet Management ítélet, C-628/11, EU:C:2014:171, 66. pont). Helytálló tehát, amint azt a felperes állítja, hogy egy adott jogi személy számára az említett rendelet csak egyetlen központi ügyvezetési hely létesítését, és ennek következtében csak egyetlen engedély kiállítását teszi lehetővé azon tagállam hatóságai részéről, amelynek területén e központi ügyvezetési hely található. Egy légitársaságnak lehetősége van arra, hogy több különböző jogi személy létrehozásával, például leányvállalatokhoz történő kiszervezés útján, több engedélyt szerezzen.
- 30 Mindezek rögzítését követően emlékeztetni kell arra, hogy az ítélkezési gyakorlat szerint a Szerződés általános rendszeréből következik, hogy az EUMSZ 108. cikk szerinti eljárás soha nem vezethet a Szerződés különös rendelkezéseivel ellentétes eredményre. A Bizottság ezért nem nyilváníthatja az állami támogatást a belső piaccal összeegyeztethetőnek, ha annak egyes feltételei ellentétesek a Szerződés más rendelkezéseivel. Hasonlóképpen, azt az állami támogatást, amely bizonyos feltételeinél fogva sérti az uniós jog olyan általános elveit, mint az egyenlő bánásmód elve, a Bizottság nem nyilváníthatja a belső piaccal összeegyeztethetőnek (2008. április 15-i Nuova Agricast ítélet, C-390/06, EU:C:2008:224, 50. és 51. pont).

- 31 A jelen ügyben meg kell állapítani, hogy a támogathatóság feltétele, nevezetesen a francia engedéllyel való rendelkezés, azzal a következménnyel jár, hogy eltérő bánásmódban részesítik a Franciaországban központi ügyvezetési hellyel rendelkező légitársaságokat, amennyiben az állam által biztosított moratóriumban részesülhetnek, és azon légitársaságokat, amelyek más tagállamban rendelkeznek ilyen ügyvezetési hellyel, és Franciaországon belüli, Franciaországból kiinduló és Franciaországba irányuló tevékenységet végeznek a szolgáltatásnyújtás szabadsága és a letelepedés szabadsága alapján, és amelyek nem tarthatnak erre igényt.
- 32 Feltételezve, hogy – amint azt a felperes állítja – ez az eltérő bánásmód az EUMSZ 18. cikk első bekezdése értelmében vett hátrányos megkülönböztetésnek tekinthető, hangsúlyozni kell, hogy e rendelkezés szerint a Szerződések alkalmazási körében és „az azokban foglalt különös rendelkezések sérelme nélkül”, tilos az állampolgárság alapján történő bármely megkülönböztetés. Következésképpen meg kell vizsgálni, hogy ez az eltérő bánásmód megengedett-e a megtámadott határozat jogalapját képező EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján. E vizsgálat magában foglalja egyrészt azt, hogy a szóban forgó támogatási program célja megfelel-e az utóbbi rendelkezésben foglalt követelményeknek, másrészt pedig, hogy a támogatás nyújtásának részletszabályai nem haladják-e meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket.
- 33 Először is, ami a szóban forgó támogatási program célját illeti, meg kell állapítani, hogy e program az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdése b) pontja szövegének megfelelően általános jelleggel a szóban forgó rendkívüli eseményből a légi közlekedési ágazatban eredő kár helyreállítására irányul. Következésképpen a szóban forgó támogatási program sajátos célja nem önmagában a légi közlekedési piac szerkezetének fenntartása Franciaországban, amint azt a felperes állítja (a keresetlevél 66. pontjának vége), hanem – amint arra a Bizottság helyesen hivatkozik – az, hogy moratórium nyújtásával enyhítsék a Francia Köztársaság által a Covid19-világjárvány elleni küzdelem céljából elfogadott közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések által súlyosan érintett légitársaságok terheit (lásd e tekintetben a megtámadott határozat 2. és 3. pontját, „Az intézkedés célja” cím alatt), konkrétan pedig az adózási megoldás révén az, hogy elhalasszák a szóban forgó két légi forgalmi adó megfizetését a 2020. márciustól decemberig terjedő időszak vonatkozásában, a francia engedéllyel rendelkező légitársaságok javára; ez az engedély pedig nem nemzeti engedély, amint azt a felperes sugallni próbálja, hanem a francia hatóságok által az 1008/2008 rendelet alapján kibocsátott uniós működési engedély. Mivel a megtámadott határozat elfogadásának időpontjában ezek a közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések már nagyszámú repülőgép immobilizálásához vezettek, és ez a helyzet később csak rosszabbodott, ami Franciaország területén található repülőterek bezárásához vezetett, és a lezárási időszak legsúlyosabb részében valamennyi tervezett járat törlését eredményezte, úgy tűnik, hogy a szóban forgó támogatási programhoz hasonló intézkedés ténylegesen arra irányul, hogy enyhítse az érintett területen működő légitársaságok által a Francia Köztársaság által elrendelt közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések eredményeként elszenvedett károkat.
- 34 Meg kell állapítani, hogy mivel bizonyított a szóban forgó támogatási program által megtéríteni kívánt károk kapcsolatos rendkívüli esemény fennállása, és konkrétan az, hogy az említett program a Francia Köztársaság által a Covid19-világjárvány elleni küzdelem céljából elfogadott közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések által súlyosan érintett légitársaságok terheinek enyhítésére irányul, a szóban forgó támogatási program célja megfelel az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában meghatározott feltételeknek.

- 35 Másodsor, annak vizsgálatát illetően, hogy a támogatás nyújtásának részletszabályai nem haladják meg a szóban forgó támogatási program céljának eléréséhez és az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában előírt feltételeknek való megfeleléshez szükséges mértéket, a következő megfontolásokat kell figyelembe venni.
- 36 Először is, a szóban forgó támogatási program megfelelő jellegét illetően meg kell állapítani, hogy a szóban forgó támogatási program részletszabályai abban állnak, hogy a támogatásra jogosult vállalkozásoktól, vagyis a francia engedéllyel rendelkező vállalkozásoktól moratórium nyújtása révén átmenetileg nem szednek be adót.
- 37 Következésképpen egyrészt a károk megtérítésére nem úgy kerül sor, hogy a felosztás kulcsaként e károk károsultjainak állampolgárságát veszik figyelembe, hanem az valójában intézményi kapcsolatot követel meg a közlekedéskorlátozó és lezárási intézkedésekkel okozott károk bekövetkezésének helyével, vagyis a központi ügyvezetés helyével, mivel a szóban forgó támogatási programban való részvétel feltétele a francia engedély kiadása, ami azt feltételezi, hogy a légitársaság központi ügyvezetésének helye Franciaországban található. Másrészt ez az összefüggés valójában időbeli jellegű is, mivel – amint arra a felperes a keresetlevél 59. pontjában rámutat – nem könnyű egy másik tagállamtól engedélyt szerezni, a légitársaságnak ugyanis nemcsak a központi ügyvezetésének helyét kell áthelyeznie, hanem új működési engedély iránti kérelmet is be kell nyújtania, miközben a szolgáltatásnyújtás egyik napról a másikra megszűnhet. Természetes tehát, hogy az érintett tagállam biztosítani kívánja a szóban forgó támogatási program keretében támogatásra jogosult légitársaságok állandó jelenlétét abból a célból, hogy a biztosított halasztott adófizetés tiszteletben tartása miatt francia területen működhessenek, és ily módon az adóbevételek kiesése középtávon a lehető legkisebb legyen. Márpedig a francia engedéllyel való rendelkezés követelménye, amennyiben a légitársaságok központi ügyvezetési helyének francia területen való jelenlétével jár, lehetővé teszi e légitársaságok – legalábbis adminisztratív és pénzügyi – jelenlétének bizonyos állandóságát, oly módon, hogy a támogatást nyújtó tagállam hatóságai ellenőrizni tudják, hogy a támogatást a kedvezményezettek hogyan használják fel, amire nem kerülhetett volna sor akkor, ha a Francia Köztársaság olyan kritériumot fogadott volna el, amely lehetővé tette volna a francia területen – a felpereshez hasonlóan – más tagállam által kiadott engedély alapján működő légitársaságok támogathatóságát, tekintve, hogy a szolgáltatásnyújtás – jellegénél fogva – bizonytalanabb tartamú, mivel nagyon rövid határidőn belül, de akár azonnali hatállyal megszüntethető.
- 38 Másodsor, a támogatás nyújtásának adójogi jellegű részletszabályai tükrözik a francia hatóságok azon lehetőségét és kötelezettségét, hogy pénzügyi ellenőrzést gyakoroljanak a kedvezményezettek felett. Márpedig ilyen lehetőség és kötelezettség csak a francia engedéllyel rendelkező légitársaságok tekintetében áll fenn, mivel kizárólag a francia hatóságoknak van hatáskörük ez utóbbiak pénzügyi helyzetének ellenőrzésére, többek között az 1008/2008 rendelet 5. cikkéből és 8. cikkének (2) bekezdéséből eredő kötelezettségeknek megfelelően, amint azt a megtámadott határozat 46. pontja kifejti. E pont ugyanis úgy rendelkezik, hogy a szóban forgó támogatási program „azt is előírja, hogy a kedvezményezett vállalkozás üzleti veszteségeit a támogatásban részesített egyes légitársaságok által szolgáltatott 2020. évi hitelesített és auditált működési számlák alapján a [p]olgári [r]epülési [f]őigazgatóság utólag értékeli és számszerűsíti”, valamint hogy „[a] támogatás nyújtásának feltétele, hogy a közforgalmi légitársaságok benyújtsák a károk kiszámításához szükséges igazoló iratokat”. Ezzel szemben a francia hatóságok az említett rendelet értelmében semmilyen hatáskörrel nem rendelkeznek a francia engedéllyel nem rendelkező légitársaságok pénzügyi helyzetének felügyeletére.

- 39 Harmadszor, bár kétségtelenül igaz, hogy a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a központi ügyvezetés helyének fogalma gyakorlatilag a székhely fogalmának felel meg (lásd a fenti 29. pontot), valamint hogy a székhely megváltozása viszonylag gyorsan bekövetkezhet, nem lehet megfelelkezni arról, hogy az 1008/2008 rendelet 2. cikkének 26. pontja más pontosításokat is tartalmaz, különösen arra vonatkozóan, hogy a légi alkalmassági irányítást a központi ügyvezetés helyéről, vagyis a jelen esetben Franciaországban kell végezni. E megállapítást megerősíti az 1008/2008 rendeletnek a (működési engedély kiadásának pénzügyi feltételeiről szóló) 5. cikke, a (jóhírnév igazolásáról szóló) 7. cikke vagy a (működési engedély érvényességéről szóló) 8. cikke. E rendelkezések kölcsönös szabályozási kötelezettségeket állapítanak meg a francia engedéllyel rendelkező légitársaságok és a francia hatóságok között, és így különös és állandó kapcsolatot alakítanak ki közöttük, amely kellő módon megfelel az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában előírt feltételeknek, amelyek megkövetelik, hogy a támogatás állítsa helyre a rendkívüli események által okozott károkat. Ráadásul az érintett tagállammal fennálló ezen kapcsolat elvesztése, amely a központi ügyvezetés helyének egy másik tagállamba történő áthelyezésében merül ki, nem korlátozódik pusztán a székhely megváltozására, mivel – amint azt maga a felperes is megjegyzi a keresetlevél 59. pontjában – a légitársaságnak ezenkívül az összes közigazgatási lépést meg kell tennie ez utóbbi államnál annak érdekében, hogy új működési engedélyt szerezzen, és az e célból szükséges valamennyi feltételnek eleget tegyen, és az, hogy az új központi ügyvezetési helyét elismerteti, ezek közül csak egy elemnek minősül.
- 40 Nem vitatott tehát, hogy a Francia Köztársaság e kritérium elfogadásával lényegében annak biztosítására törekedett, hogy a moratóriumban részesülő légitársaságok tartós kapcsolatban legyenek vele, ami egy jelentős jogi entitás, mégpedig e légitársaságok központi ügyvezetési helyének – a területén való – jelenlétén alapul, amely nem jöhetett volna létre e tekintetben azon társaságok esetében, amelyek egy tőle eltérő másik tagállam által kibocsátott engedéllyel működnek, mivel utóbbiak nem tartoznak a francia hatóságok pénzügyi és megbízhatósági felügyeletének hatálya alá az 1008/2008 rendelet értelmében, és – esetükben – hiányzik ezen állandó és sajátos kapcsolat közötté és az általa kiadott engedéllyel rendelkező társaságok között.
- 41 Így azáltal, hogy a szóban forgó támogatási program a francia gazdasághoz fűződő állandó és kölcsönös kapcsolatok miatt kizárólag a francia engedéllyel rendelkező légitársaságokra korlátozza a támogatás igénybevételét, alkalmas az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett rendkívüli esemény által okozott károk helyreállítására irányuló cél elérésére.
- 42 A fenti megfontolásokból következik, hogy a felperes tévesen állítja, hogy mivel központi ügyvezetésének helye Írországban van, a Franciaországból kiinduló és Franciaországba irányuló személyszállítás piacán jelentős, körülbelül 7%-os piaci részesedéssel rendelkezik, ott a harmadik légitársaság, és 1997 óta része a francia légi piac szerkezetének (a keresetlevél 66. pontja), a Bizottság mérlegelési hibát követett el, amikor kizárta az olyan légitársaságokat, mint amilyen a felperes, mivel az érintett tagállam a másik tagállam engedélyével működő társaságok esetében nem rendelkezik a megtámadott határozat 46. pontjában ismertetett ellenőrzések elvégzését lehetővé tévő eszközökkel. Ezenkívül e piaci részesedés csak a légi utasszállításra vonatkozik, kizárva a teherszállítást, és fogalmilag a rendkívüli eseményt megelőző időszakra vonatkozik, holott a fenti 24. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlat szerint az elszenvedett károkat a lehető legpontosabban fel kell mérni.
- 43 Negyedszer, a szóban forgó támogatási program arányos jellegét illetően meg kell állapítani, hogy az érintett tagállam azáltal, hogy a francia engedéllyel rendelkezés kritériumát fogadta el, figyelemmel arra – amint azt a Bizottság helyesen hangsúlyozza –, hogy a tagállamok nem rendelkeznek korlátlan forrásokkal, a szóban forgó támogatási program előnyeit azon

légitársaságok számára tartotta fenn, amelyeket az ugyanezen állam által hozott, hatásaikat fogalmilag annak területén kifejtő közlekedéskorlátozó és lezárási intézkedések a legsúlyosabban érintettek. Amint arra a Bizottság az ellenkérelmében hivatkozik, 2019-ben az Air France járatainak 98,83%-a, a Transavia.com járatainak pedig 97,05%-a Franciaországon belüli, Franciaországból kiinduló és Franciaországba irányuló járat volt, és ez az arány 100% volt a Hop!, az Aigle Azur, az Air Corsica, a Corsair, az XL Airways France stb. esetében. Ezzel szemben a Franciaországon belüli, Franciaországból kiinduló és Franciaországba irányuló járatok a többi légitársaság tevékenységének sokkal kisebb részét tették ki, azaz például 22,99%-ot az easyJet, 8,3%-ot a felperes és 18,93%-ot a Vueling airlines stb. esetében.

- 44 Ezek az adatok azt bizonyítják, hogy a támogatásra jogosult légitársaságok arányosan jóval erősebben érintettek, mint a felperes, amely esetében a legutóbb szolgáltatott adatok alapján a tevékenységének csak 8,3%-át jelentették a Franciaországon belüli, Franciaországból kiinduló és Franciaországba irányuló járatok, szemben egyes támogatásra jogosult légitársaságok 100%-ával.
- 45 Ötödször, a felperes olyan hipotetikus alternatív támogatási program figyelembevételét javasolja, amely a légitársaságok piaci részesedésein alapul. A tárgyaláson más lehetséges kritériumokra is hivatkozott, mint például a szállított utasok számára vagy az útvonalakra.
- 46 Mindazonáltal az ítélezési gyakorlat szerint a Bizottságnak nem kell absztrakt módon állást foglalnia minden lehetséges tervezett alternatív intézkedésről, mivel jóllehet az érintett tagállamnak részletesen be kell mutatnia a szóban forgó támogatási program elfogadásának indokait, különösen az elfogadott támogathatósági kritériumokat illetően, nem köteles pozitív módon bizonyítani, hogy semmilyen más elképzelhető, jellegénél fogva hipotetikus intézkedés nem biztosíthatja jobban a kitűzött cél elérését. Ha az említett tagállamot nem terheli ilyen kötelezettség, a felperes nem kérheti megalapozottan a Törvényszéktől, hogy kötelezze a Bizottságot arra, hogy a nemzeti hatóságok szerepét vegye át a normatív lehetőségek felkutatására vonatkozó ezen feladattal kapcsolatban annak érdekében, hogy megvizsgáljon minden elképzelhető alternatív intézkedést (lásd ebben az értelemben: 2019. május 6-i Scor kontra Bizottság ítélet, T-135/17, nem tették közzé, EU:T:2019:287, 94. pont, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat).
- 47 Mindenesetre meg kell állapítani, hogy a fenti 37–41. pontban jelzett okok miatt a szóban forgó támogatási programnak a nem Franciaországban letelepedett társaságokra való kiterjesztése nem tette volna lehetővé az említett program céljának ugyanilyen pontos elérését, a túlkompensáció elkerülésével, mivel – amint az a fenti 42. pontban kiemelésre került – a Franciaországot érintő légi közlekedés egészének, sokféleségének és időtartamának a figyelembevételére vonatkozó követelmény nem lett volna olyan jól biztosítva a felperes által javasolt kritériumok elfogadásával, így módon a Bizottság megalapozottan járt el, amikor azoknak nem adott helyt.
- 48 Következésképpen az érintett tagállam azzal, hogy a szóban forgó támogatási programot a közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések következményei által leginkább érintett gazdasági ágazatok egyikére, vagyis a légi közlekedési ágazatra összpontosította, és ezen ágazatban a francia engedéllyel rendelkező légitársaságokat célozta meg, megfelelt az ítélezési gyakorlat fenti 32. pontban felidézett követelményének, és a Bizottságnak nem kellett szankcionálnia e körülhatárolást, feltéve hogy e támogathatósági kritérium kiválasztása lehetővé tette a szóban forgó támogatási program arányosságának biztosítását.

- 49 A Bizottság tehát a megtámadott határozatban olyan támogatási programot hagyott jóvá, amely ténylegesen a Covid19-világjárványt okozó rendkívüli esemény felmerülése, valamint a Francia Köztársaság által erre válaszul elfogadott közlekedéskorlátozási és lezárási intézkedések által jelentett rendkívüli esemény által okozott károk helyreállítását célozta, támogatásnyújtási szabályai tekintetében pedig nem haladta meg az említett program céljának eléréséhez szükséges mértéket. Ennélfogva a fenti 32. pontban felidézett elvekre tekintettel meg kell állapítani, hogy azok a következmények, amelyekkel az említett program jár, amennyiben a francia hatóságok a hatályát egyrészt a francia engedéllyel rendelkező légitársaságokra korlátozták, nem sértik az EUMSZ 18. cikk első bekezdését pusztán amiatt, hogy előnyben részesítik a francia területen központi ügyvezetési hellyel rendelkező légitársaságokat.
- 50 A fentiekből következik, hogy a szóban forgó támogatási program célja megfelel az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában előírt eltérés követelményeinek, és hogy a támogatás nyújtásának részletszabályai nem haladják meg az e cél eléréséhez szükséges mértéket.
- 51 Következésképpen az első jogalap első három részét el kell utasítani, anélkül hogy határozni kellene a keresetlevél A.3.1 és A.3.2. mellékletének elfogadhatóságáról, amelyek a felperes szakértői által készített jelentéseket tartalmazzák, és amelyeket a Bizottság vitat.

Az első jogalap szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének megsértésére alapított negyedik részéről, amely elvet igazolatlan sérelem ért

- 52 A felperes emlékeztet egyrészt arra, hogy a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozása jogszerű, ha azt közérdeken alapuló kényszerítő indok igazolja, hátrányos megkülönböztetéstől mentes, szükséges és arányos a kitűzött közérdekű célhoz képest, másrészt, hogy e feltételek kumulatívok, és a korlátozás igazolatlaná válik, ha közülük akár csak egy nem teljesül. Márpedig a jelen esetben ez a helyzet. A szóban forgó támogatási program ugyanis először is hátrányosan megkülönböztető, mivel a légitársaságokkal szemben eltérő bánásmódot alkalmaz az uniós működési engedélyüket kibocsátó tagállamtól függően, míg az Unió valamennyi, Franciaországban működő légitársasága elszenvedte a Covid19-világjárvány által okozott károkat, amelyek helyreállítására a szóban forgó támogatási program irányult, valamint részét képezte a légi közlekedési ágazat szerkezetének, amelyet az említett program meg kívánt őrizni. Továbbá a szóban forgó támogatási program nem arányos, mivel túllép a célja eléréséhez szükséges mértéken, mivel ez utóbbi – amely a Covid19-világjárvány által okozott károk helyreállítása és a légi közlekedési ágazat szerkezetének megőrzése – elérhető lenne a szolgáltatásnyújtás szabadságának megsértése nélkül is, ha e program a Franciaországban működő valamennyi légitársaság rendelkezésére állna, függetlenül attól, hogy melyik tagállam adta ki az uniós működési engedélyüket, pusztán a szóban forgó támogatási program által érintett adókhöz való összesített hozzájárulásuk figyelembevételével.
- 53 Végül a szerkezetének megőrzése érdekében a légi ágazatnak a Covid19-világjárvány okozta veszteségek miatti kompenzációjára irányuló közérdekű cél nem teszi szükségessé, hogy kizárólag a francia engedéllyel rendelkező légitársaságoknak segítsenek, mivel a Franciaországban valamely más tagállam által kiadott engedély alapján működő légitársaságok ugyanolyan fontosak a légi közlekedési ágazat szerkezetének megőrzése céljából Franciaországban és az egész Unióban. Ezzel szemben a nemzeti légitársaságok támogatásának ténye a belső piac széttöredezettségéhez és a többi tagállam versenytársainak kiiktatásához vezet, gyengíti a versenyt, súlyosbítja a Covid19-világjárvány által okozott károkat, végeredményben sérti a légi közlekedési ágazat

szerkezetét, amelynek megőrzésére irányul a szóban forgó támogatási program, valamint korlátozza az uniós fuvarozók ahhoz fűződő jogait, hogy a belső piacon szabadon nyújtsanak légi szállítási szolgáltatásokat, bármely tagállam is adta ki az engedélyüket.

- 54 Előzetesen az első jogalap első három részének vizsgálatára kell utalni, amennyiben a felperes a szóban forgó támogatási programból eredő hátrányos megkülönböztetés fennállására és az e programot jellemző arányosság hiányára alapítja érvelését.
- 55 Az EUMSZ 56. cikket illetően meg kell állapítani, hogy az EUMSZ 58. cikk (1) bekezdése szerint a közlekedés területén a szolgáltatásnyújtás szabadságára a közlekedésre vonatkozó címnek, azaz az EUM-Szerződés VI. címének rendelkezései az irányadók. A közlekedés területén a szolgáltatásnyújtás szabadságára tehát az elsődleges jog keretében egy különálló jogi rendszer vonatkozik (2014. március 18-i International Jet Management ítélet, C-628/11, EU:C:2014:171, 36. pont). Következésképpen az EUMSZ 56. cikk konkrétan nem alkalmazható a légi közlekedés területén (2011. január 25-i Neukirchinger ítélet, C-382/08, EU:C:2011:27, 22. pont).
- 56 A légi közlekedési szolgáltatások liberalizációjára irányuló intézkedéseket tehát kizárólag az EUMSZ 100. cikk (2) bekezdése alapján lehet elfogadni (2014. március 18-i International Jet Management ítélet, C-628/11, EU:C:2014:171, 38. pont). Márpedig az uniós jogalkotó e rendelkezés alapján fogadta el az 1008/2008 rendeletet, amelynek éppen az a célja, hogy meghatározza a szolgáltatásnyújtás szabadsága elvének a légi közlekedési ágazatban történő alkalmazási feltételeit (lásd analógia útján: 2003. február 6-i Stylianakis ítélet, C-92/01, EU:C:2003:72, 23. és 24. pont). Meg kell azonban állapítani, hogy a felperes egyáltalán nem hivatkozik e rendelet megsértésére.
- 57 Mindenesetre, bár igaz, hogy a szóban forgó támogatási program hatályának meghatározása miatt a felperes nem fér hozzá a Francia Köztársaság által biztosított adóbeszedési moratóriumhoz, nem bizonyítja, hogy ez a kizárás mennyiben alkalmas arra, hogy visszatartsa őt attól, hogy Franciaországból kiinduló és Franciaországba irányuló szolgáltatásokat nyújtson. A felperes többek között nem jelöli meg azokat a ténybeli vagy jogi elemeket, amelyek arra engednének következtetni, hogy a szóban forgó támogatási program olyan korlátozó hatásokat eredményez, amelyek meghaladnák azt, ami kiváltja az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésében foglalt tilalom alkalmazását, amelyek mindazonáltal – amint az az első jogalap első három részében megállapításra került – szükségesek és arányosak a világjárvány által jelentett rendkívüli esemény által okozott kár helyreállítása szempontjából az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában előírt követelményeknek megfelelően.
- 58 A fentiek összességéből következik, hogy az első jogalap egyik részének sem lehet helyt adni, és ennél fogva az említett jogalapot el kell utasítani.

Az arra alapított második jogalapról, hogy a Bizottság nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el annak vizsgálata során, hogy a támogatás arányos-e a Covid19-válság által okozott károkra tekintettel

- 59 Második jogalapjával a felperes azt állítja, hogy a Bizottság nem értékelte megfelelően a támogatás kedvezményezettjeinek nyújtott előny értékét, tehát nyilvánvaló mérlegelési hibát követett el.
- 60 E tekintetben a felperes különösen arra emlékeztet, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban a támogatás összegének arányosságát a Covid19-válság által okozott károkra tekintettel értékelte, és arra a következtetésre jutott, hogy a támogatás összege 29,9 millió euró volt. Ezt az összeget

annak érdekében számították ki, hogy tükrözze azon kamatok összegét, amelyeket a támogatás kedvezményezettjeinek kellett volna fizetniük ahhoz, hogy a támogatás által halasztott fizetésnek megfelelő összegű likvid eszközöket szerezzenek. Márpedig az ilyen érvelés két szempontból is nyilvánvalóan téves.

- 61 Először is ugyanis a megtámadott határozat 47. pontjából kitűnik, hogy a támogatás volumenének Bizottság általi kiszámítása az 1000 bázisponttal növelt Euribor (Euro interbank offered rate) referencia-kamatláb alkalmazásán alapul, ami a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló bizottsági közlemény (HL 2008. C 14., 6. o.) értelmében a „Rossz/Pénzügyi nehézségek (CCC és ennél alacsonyabb)” hitelminősítési kategóriához tartozó hitelfelvevő részére nyújtott hitel piaci kamatlábának felel meg. Márpedig a felperes megjegyzi egyrészt, hogy e számítás azon a nem bizonyított feltevésen alapul, hogy még vannak olyan hitelezők a piacon, amelyek a jelenlegi körülmények között képesek ilyen kamatláb mellett likvid eszközöket biztosítani a támogatásra jogosult légitársaságoknak, másrészt pedig, hogy a Bizottság nem fejt ki, hogy e feltételezés miért lenne észszerű. Ezenkívül a felperes szerint egy másik hihető feltevés az, hogy a piacon egyetlen hitelező sem nyújtott volna likvid eszközöket a szóban forgó támogatási program kedvezményezettjeinek, ami a Bizottság állandó határozathozatali gyakorlata szerint azt jelenti, hogy a kompenzáció céljából figyelembe veendő támogatás összege ugyanolyan magas, mint a nyújtott likvid eszközök nominális összege. Ennek alapján a figyelembe veendő kompenzáció valós összege sokkal magasabb, és eléri a 200,1 millió eurót.
- 62 Másodsor, a Bizottság által elvégzett kompenzációs számítás figyelembe veszi a likviditási előnyt, de figyelmen kívül hagy egy másik, a szóban forgó támogatási program kedvezményezettjei részére biztosított előnyt, mégpedig a hátrányosan megkülönböztető jellegéből eredő versenyelőnyt, amennyiben a szóban forgó támogatási programban való részvétel a Francia Köztársaság által kiadott uniós működési engedéllyel rendelkező légitársaságoknak van fenntartva. E program ugyanis éppen abban az időpontban nyújt likviditási támogatást az utóbbiaknak, amikor a forgalom újraindul – vagyis a Covid19-világjárványból eredő válság várható végén – azon versenytársaik kárára, amelyeknek továbbra is meg kell fizetniük ugyanezeket az adókat. Ennek megfelelően e versenyelőnynek szintén értéke van, és a támogatás kedvezményezettjei számára nagyobb piaci részesedések megszerzését eredményezi, mint amelyeket egyébként megszerezhetnének.
- 63 Következésképpen a felperes szerint a kárkompenzáció megfelelőségének a Bizottság által végzett vizsgálata hibás, mivel a károk és megtérítésük közötti összehasonlítás egyik elemét alulértékeli. Ezenkívül a megtámadott határozat végkövetkeztetésében előírt visszatérítetési feltételek nem orvosolhatják ezt a hiányosságot, mivel nem utalnak a támogatás kedvezményezettjeinek nyújtott versenyelőny értékére.
- 64 A Bizottság, amelyet a Francia Köztársaság támogat, vitatja ezeket az érveket.
- 65 Mindenekelőtt utalni kell az első jogalapra válaszul a szóban forgó támogatási program arányosságával kapcsolatban korábban kifejtett észrevételekre (lásd a fenti 35–49. pontot).
- 66 Továbbá a második jogalap első részét nyilvánvaló mérlegelési hibára és az arányosság elvének megsértésére vonatkozó részét illetően – amennyiben a Bizottság a szóban forgó támogatási program összegének meghatározásakor kizárólag a moratóriumból eredő halasztott adófizetésből

- eredő nominális összeget vette figyelembe, ami azt eredményezné, hogy a szóban forgó támogatási program összege túlkompenzálja a rendkívüli eseményből eredő károkat – a következő körülményeket kell kiemelni.
- 67 Először is a felperes nem emlékeztet arra, hogy az adóterhek moratóriumból eredő elhalasztása csak a légi forgalmi adókra vonatkozik, nem pedig a támogatásra jogosult légitársaságokat terhelő összes adóra. Márpedig, mivel az olyan adókat, mint a társasági adó, a 2019. évi eredmény után 2020-ban fizetik meg, a szóban forgó támogatási program keretében támogatásra jogosult társaságok, amelyek a központi ügyvezetés helye miatt Franciaországban adókötelesek, továbbra is kötelesek bizonyos, a felperest nem terhelő adóterhek viselésére, mivel az utóbbi más tagállamból működik szolgáltatóként vagy a letelepedés szabadsága alapján tevékenykedik.
- 68 Másodszor, amint arra a Bizottság a megtámadott határozatban hivatkozik, a szóban forgó támogatási program kedvezményezettjei által a rendkívüli esemény eredményeként elszenvedett károk összege minden valószínűség szerint nominálisan magasabb, mint a szóban forgó támogatási program teljes, nominális összege (körülbelül 680 millió euró a 200,1 millió euróval szemben), így az esetleges túlkompenzáció felvetését egyértelműen el kell utasítani.
- 69 Harmadszor, még ha a felperes jogosan hivatkozik is arra, hogy a bankok a járványhelyzetben esetlegesen visszafogottan vagy legalábbis nagy fokú óvatossággal járnak el, nem fogadható el megalapozottan előfeltevésként, hogy ez utóbbiak egyáltalán nem nyújtanak hiteleket. Azon a tényen kívül, hogy – amint arra a Bizottság helyesen emlékeztet – a bizonyítási teher a felperesre hárul, akinek tehát bizonyítania kell a Bizottság által végzett értékelés valószínűtlen jellegét, meg kell állapítani, hogy tisztán hipotetikus az az állítás, amely szerint a támogatásra jogosult légitársaságoknak semmilyen hitelt nem nyújtottak. Ez az állítás talán helytálló a szóban forgó támogatási program által kedvezményezett egyik vagy másik légitársaság tekintetében, de nem rögzíthető általános jelleggel, és semmiféleképpen sem fogadható el az annak alátámasztására szolgáló legcsekélyebb bizonyíték nélkül. Valószínűbb, hogy a bankok készek támogatást nyújtani a légitársaságok részére, és a részükre nyújtott hitelekhez nekik megfelelő kamatlábat kapcsolnak. E körülmények között óvatosnak és megfelelőnek tűnik a Bizottságnak a referencia-kamatláb és a leszámítolási kamatláb megállapítási módjának módosításáról szóló közleményből eredő legmagasabb kamatfelárra (1000 bázispont) vonatkozó feltételezése, amely annak a helyzetnek felel meg, amelyben a hitelfelvevőt rosszul minősítették, és kevés biztosítékkal rendelkeznek. A Bizottság tehát nem követett el értékelési hibát.
- 70 Mindenesetre nem lehet helyt adni annak az érveknek, amely szerint a franciaországi központi ügyvezetési helyű légitársaságokat érintő, a Covid19-világjárvány által jelentett rendkívüli eseményből eredő károk összegét túlkompenzálhatja a légi forgalmi adókra vonatkozó moratórium, függetlenül attól, hogy a szóban forgó támogatási program összegét az ezen adók összegére vonatkozó fizetési halasztás időtartamának függvényében számított, azaz a legfeljebb 29,9 millió euró összegű növelt kamat alapján kell értékelni, vagy azt teljes névértékben, azaz 200,1 millió euró összegben veszik figyelembe, akár csak a fenti 68. pontban hivatkozott okokból. Egyébiránt az elfogadott, a megtámadott határozat 46. pontjában felidézett ellenőrzési intézkedések éppen a túlkompenzáció veszélyének megelőzésére irányulnak, és a felpereshez hasonlóan nem lettek volna lehetségesek más tagállamban letelepedett szolgáltatóknál.
- 71 Ráadásul hozzá kell tenni, hogy a Bizottság a szóban forgó támogatási program belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításakor figyelembe vette a Francia Köztársaság azon kötelezettségvállalásait, hogy részére számszerűsítési módszert nyújt be, ami további garanciát jelent a túlkompenzáció veszélyének elkerülésére.

- 72 A második jogalap első részét tehát el kell utasítani.
- 73 A második jogalap második részét illetően a Bizottsághoz hasonlóan elegendő azt megállapítani, hogy annak nem lehet helyt adni, mivel az ellentétes az uniós bíróság támogatás összegének meghatározására vonatkozó ítélkezési gyakorlatával, mind az előny, mind pedig a jogellenes és a belső piaccal ellentétes támogatás összegének visszatéríttetése szempontjából. A „másodlagos” előnyöket valójában azért nem kell figyelembe venni, mert azok túlságosan hipotetikusak és túlzottan összetettek, amit a felperesnek a 2016. december 21-i Bizottság kontra Aer Lingus és Ryanair Designated Activity ítéletben (C-164/15 P és C-165/15 P, EU:C:2016:990, 90–92. pont) foglalt feltételekre tekintettel tudnia kellett.
- 74 A fenti okokból a második kereseti jogalapot el kell utasítani.

A negyedik, az indokolási kötelezettség megsértésére alapított jogalapról

- 75 A negyedik jogalap alátámasztása érdekében a felperes emlékeztet arra, hogy a Bizottságot az EUMSZ 296. cikk második bekezdése értelmében indokolási kötelezettség terheli, és hogy e kötelezettség megsértése indokolja a megtámadott határozat megsemmisítését. Ezenkívül a fent hivatkozott rendelkezés értelmében a Bizottságnak „világos és egyértelmű módon” nyilvánosságra kell hoznia a szóban forgó intézkedés elfogadása érdekében követett érvelést oly módon, hogy mind az érdekelt felek, mind pedig az Unió hatáskörrel rendelkező bírósága megértse azokat az okokat, amelyek miatt a megtámadott jogi aktust elfogadták. Ez az indokolási kötelezettség a jelen ügyben annál is inkább fontos, mivel a megtámadott határozatot olyan hivatalos vizsgálati eljárás megindítása nélkül fogadták el, amely lehetővé tette volna az érdekeltek számára, hogy előterjesszék érveiket.
- 76 Márpedig először is a Bizottság megsértette az indokolási kötelezettségét, egyrészt mivel nem vizsgálta meg, hogy a támogatás hátrányos megkülönböztetéstől mentes-e, és tiszteletben tartja-e a szolgáltatásnyújtás szabadságának elvét, másrészt, mivel még rövid formában sem értékelte a támogatásra jogosult légitársaságok részére biztosított versenyelőny értékét, harmadrészt pedig azáltal, hogy nem indokolta a támogatás összegére vonatkozó számítását.
- 77 Másodszer a Bizottság nem teljesítette a megfelelő indokolás nyújtására vonatkozó kötelezettségét sem. A megtámadott határozat ugyanis elismeri, hogy azok az adók, amelyek tekintetében a támogatás moratóriumot biztosít, azon légitársaságokat is terhelik, amelyek uniós működési engedélyét egy másik tagállam állítja ki, de kiemeli, hogy e körülménynek nincs hatása annak hátrányos megkülönböztetéstől mentes jellegére, mivel az intézkedés egyértelműen a Francia Köztársaság által kiadott működési engedéllyel rendelkező légitársaságokat ért károk kompenzálására irányul. Márpedig ez ellentmondásos, mivel ez azt jelentené, hogy a támogatás nem hátrányosan megkülönböztető, mivel elsődleges célja a hátrányos megkülönböztetés. Ezenkívül a megtámadott határozat 23. lábjegyzetében szereplő, az N 854/2001 – Egyesült Királyság – A légitársaságok részére a légtérzár miatt nyújtott támogatás ügyben 2002. március 12-én hozott határozatból következő precedensre való hivatkozás csupán egy sikertelen kísérlet arra, hogy látszólagos jogalapot találjanak egy már a kezdetektől fogva alapvetően téves érvelés kapcsán. Ily módon a Bizottság érvelése vagy hiányzik, vagy tautologikus, vagy ellentmondásos. A bejelentett célkitűzések, vagyis a Covid19-világjárvány által okozott károk helyreállítása és a Franciaországban kiadott uniós működési engedéllyel rendelkező légitársaságok számára a légi közlekedési ágazat szerkezetének megőrzése, valamint az azok eléréséhez használt aránytalan és kontraproduktív eszközök, vagyis a hátrányosan megkülönböztető támogatás nyújtása közötti ellentmondás ugyanis nem teszi lehetővé sem az érdekeltek, sem pedig a Törvényszék számára,

hogy megértsék, hogy mi volt a szóban forgó állami támogatási intézkedés célja, azon kívül, hogy a szóban forgó állami támogatási programból kizárják a Francia Köztársaságtól eltérő tagállamok által kibocsátott uniós működési engedéllyel rendelkező légitársaságokat.

- 78 A Bizottság vitatja ezeket az érveket. A Francia Köztársaság e tekintetben az ellenkérelemre hivatkozik.
- 79 Először is, bár valamely uniós jogi aktusnak az EUMSZ 296. cikk második bekezdése szerint megkövetelt indokolásából világosan és egyértelműen ki kell tűnnie a szóban forgó jogi aktus kibocsátója érvelésének oly módon, hogy az érdekelt megismerhessék a meghozott intézkedés indokait, a Bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálatát, nem szükséges, hogy az indokolás valamennyi releváns jogi vagy ténykérdésre kitérjen. Az indokolási kötelezettség betartását egyébként nemcsak a jogi aktus szövege alapján kell megítélni, hanem annak összefüggéseire, valamint az érintett területre vonatkozó jogszabályok összességére tekintettel is (lásd: 2018. február 7-i American Express ítélet, C-304/16, EU:C:2018:66, 75. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). Márpedig a jelen ügyben az összefüggés egy olyan világjárvány és rendkívüli sürgősség kontextusa, amelyben a Bizottság megvizsgálta a tagállamok által számára bejelentett intézkedéseket, és meghozta az ez utóbbiakra vonatkozó határozatokat, köztük a megtámadott határozatot. E tekintetben a fenti 1. és 3. pontból kitűnik, hogy csak hét nap telt el a szóban forgó támogatási program bejelentése és a megtámadott határozat meghozatala között.
- 80 Márpedig e rendkívüli körülmények ellenére meg kell állapítani, hogy a jelen ügyben a megtámadott határozat 53 pontot tartalmaz, valamint egyértelműen és tisztán lehetővé teszi azon ténybeli és jogi indokok megértését, amelyek miatt a Bizottság úgy döntött, hogy nem emel kifogást a szóban forgó támogatási programmal kapcsolatban.
- 81 Másodszor, a szóban forgó támogatási program céljának meghatározásához és e cél megvalósításának módjához (a francia engedéllyel rendelkező légitársaságokat terhelő légi forgalmi adókra vonatkozó moratórium) alapul szolgáló számszerűsített adatokat pontosan bemutatják. Közelebről a megtámadott határozat 3. pontjának szövegére tekintettel meg kell állapítani, hogy a felperes nem tévedhetett a szóban forgó támogatási program célját illetően. Ami az említett program összege meghatározásának lehetetlenségére vonatkozó állítást illeti, az a Bizottság által kifejtett okokból – azaz, hogy a megtámadott határozat 7. és 8. pontjával összefüggésben értelmezett 47. pontja és 22. lábjegyzete olyan egyértelmű indokokat tartalmaz, amelyek lehetővé teszik a 29,9 millió eurós összeg elérését – ténybelileg megalapozatlan.
- 82 Harmadszor, ami a „másodlagos” előnyökre vonatkozó indokolást illeti, a Bizottságot e tekintetben egyáltalán nem terhelte semmilyen kötelezettség, mivel ezeket az előnyöket nem kell megvizsgálni a támogatás összegének meghatározása céljából.
- 83 Negyedszer, mivel a megtámadott határozatot az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontja alapján fogadták el, az említett határozat indokolását az e rendelkezésben előírt feltételek tiszteletben tartásának fényében kell megvizsgálni. Márpedig a megtámadott határozat indokolása az ítélkezési gyakorlat feltételeinek szigorú tiszteletben tartásáról tanúskodik, mind az esemény „rendkívülinek” minősítését, mind pedig az ezen esemény és a szóban forgó támogatási program kedvezményezettjei által elszenvedett károk közötti okozati összefüggés vizsgálatát illetően.

- 84 Ily módon, mivel a Bizottság a megtámadott határozatban kifejtette azokat az okokat, amelyek miatt a szóban forgó támogatási program megfelel az EUMSZ 107. cikk (2) bekezdésének b) pontjában előírt feltételeknek, és különösen azt, hogy mennyiben volt szükséges, megfelelő és arányos a támogatásra való jogosultság francia engedéllyel való rendelkezésben álló kritériuma, eleget tett az indokolási kötelezettségnek.
- 85 A negyedik jogalapot tehát el kell utasítani.

A harmadik, az EUMSZ 108. cikk (2) bekezdéséből eredő eljárási jogok megsértésére alapított jogalapról

- 86 A harmadik jogalap, amely a fellebbező eljárási jogainak védelmére vonatkozik azon okból, hogy a Bizottság a komoly kétségek állítólagos fennállása ellenére nem indított hivatalos vizsgálati eljárást, valójában másodlagos jellegű arra az esetre, ha a Törvényszék nem vizsgálta volna meg magának a támogatás értékelésének a jogszerűségét. Az állandó ítélkezési gyakorlatból ugyanis az következik, hogy az ilyen jogalap arra irányul, hogy megengedhetővé váljon valamely érdekelt fél számára, hogy e minőségében az EUMSZ 263. cikk alapján keresetet indítson, amit egyébként vele szemben megtagadnának (lásd ebben az értelemben: 2011. május 24-i Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ítélet, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 48. pont; 2011. október 27-i Ausztria kontra Scheucher-Fleisch és társai ítélet, C-47/10 P, EU:C:2011:698, 44. pont). Márpedig a Törvényszék megvizsgálta a kereset első két jogalapját, amelyek magának a támogatás értékelésének a jogszerűségére vonatkoznak, így megszűnt e jogalap jelzett célkitűzése.
- 87 Ráadásul meg kell állapítani, hogy e jogalapról nincs önálló tartalma. Az ilyen jogalap keretében ugyanis a felperes a hivatalos vizsgálati eljárás keretében őt megillető eljárási jogok védelme érdekében kizárólag annak bizonyítására alkalmas jogalapokra hivatkozhat, hogy azon információk és bizonyítékok értékelésének, amelyekkel a Bizottság a bejelentett intézkedés előzetes vizsgálati szakaszában rendelkezett vagy rendelkezhetett, kétségeket kellett volna ébresztenie ezen intézkedésnek a belső piaccal való összeegyeztethetőségét illetően (lásd ebben az értelemben: 2008. december 22-i Régie Networks ítélet, C-333/07, EU:C:2008:764, 81. pont; 2009. július 9-i 3F kontra Bizottság ítélet, C-319/07 P, EU:C:2009:435, 35. pont; 2011. május 24-i Bizottság kontra Kronoply és Kronotex ítélet, C-83/09 P, EU:C:2011:341, 59. pont), mint a Bizottság által az előzetes vizsgálati eljárás során lefolytatott vizsgálat elégtelen vagy hiányos volta vagy a harmadik felektől származó panaszok megléte. Márpedig meg kell állapítani, hogy a harmadik jogalap tömör formában átveszi az első és a második jogalap keretében felhozott érveket, anélkül hogy rávilágítana az esetleges komoly nehézségekre vonatkozó sajátos körülményekre.
- 88 Ezen indokok alapján meg kell állapítani, hogy mivel a Törvényszék érdemben megvizsgálta az említett jogalapokat, nem szükséges megvizsgálni e jogalap megalapozottságát.
- 89 Így a kereset egészét érdemben el kell utasítani, ugyanakkor biztosítva emellett a felperes számára a kért bizalmas kezelést, mivel a Francia Köztársaság e tekintetben semmilyen kifogást nem emelt.

A költségekről

- 90 Az eljárási szabályzat 134. cikkének (1) bekezdése alapján a Törvényszék a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A felperest, mivel pervesztes lett, a saját költségein felül a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a Bizottság részéről felmerült költségek viselésére, ideértve a bizalmas kezelés iránti kérelem keretében felmerült költségeket is.
- 91 Az eljárási szabályzat 138. cikkének (1) bekezdése alapján a Francia Köztársaság maga viseli saját költségeit.

A fenti indokok alapján

A TÖRVÉNYSZÉK (kibővített tizedik tanács)

a következőképpen határozott:

- 1) **A Törvényszék a keresetet elutasítja.**
- 2) **A Törvényszék a Ryanair DAC-ot kötelezi a saját költségeinek, valamint az Európai Bizottság részéről felmerült költségeknek a viselésére, ideértve a bizalmas kezelés iránti kérelem keretében felmerült költségeket is.**
- 3) **A Francia Köztársaság maga viseli saját költségeit.**

Van der Woude

Kornezov

Buttigieg

Kowalik-Bańczyk

Hesse

Kihirdetve Luxembourgban, a 2021. február 17-i nyilvános ülésen.

Aláírások